

INTERACTIEF ARCHIEF

Beleidsplan West-Brabants Archief (WBA) 2018-2022

**Versie 1.0
Juni 2018**

Inhoudsopgave

Managementsamenvatting	3
Inleiding	4
Deel 1 Beleid op hoofdlijnen	7
Deel 2 Uitwerking van beleid	10
Grafische samenvatting	17
Nawoord	18

Managementsamenvatting

Het beleidsplan omvat de periode 2018-2022, zoals afgesproken in de Nota Verbonden Partijen. In die periode vindt begin 2020 een evaluatie plaats. Dit is bij de vorming van het WBA door de negen aangesloten gemeenten vastgelegd.

Het WBA maakt onderdeel uit van de hedendaagse, dynamische informatiemaatschappij. De omgeving van het WBA bestaat uit een zich steeds uitbreidend netwerk van belanghebbenden: overheden, bedrijven, instellingen en burgers, die met het WBA een passende relatie aangaan. De ene keer als leverancier van een dienst of product, de andere keer als afnemer daarvan.

Het past in deze tijd niet meer om een afwachtende of puur aanbodgerichte positie in te nemen. Het WBA zal d.m.v. gericht klantenonderzoek dienstverlening op maat gaan leveren. Die dienstverlening blijft deels analoog mogelijk, bij voorkeur op afspraak, maar zal nog meer dan nu het geval is, geschieden in digitale vorm. Verdergaande digitalisering van informatiebronnen is hiervoor nodig. Deze wordt mogelijk gemaakt door inspanningen van gemeenten, van het WBA én van gebruikers (via scanning op verzoek). Voor de komende vier jaar dient de prioriteit van digitalisering bij gemeenten te liggen op bouw dossiers, mede gelet op de invoering van de nieuwe Omgevingswet in 2020. Het WBA zelf zal de digitalisering richten op landelijke projecten of op, in overleg met gebruikers, te bepalen thema's.

Het e-depot gaat voorzien in de duurzame bewaring en toegankelijkheid van digitaal gevormde informatie bij, in eerste instantie, overheden. De ontwikkeling van dat e-depot is in volle gang en zal in de periode van het beleidsplan in hoog tempo voortgaan. In dit proces is een goed samenspel tussen informatieproducent (gemeenten en verbonden partijen) en informatiebeheerder (het WBA) van eminent belang.

Het WBA kiest er kortom voor om interactief met de omgeving te zijn. Dit impliceert een andere manier van organiseren, van activiteiten benoemen, plannen en uitvoeren. Personele mutaties, gericht op zowel verjonging als vergroting van eigentijdse kennis, zijn noodzakelijk, maar deze leiden niet tot kostenverhoging. Voor de financiering van het beleidsplan volstaat de huidige begroting en meerjarenraming. Echter is het voor het WBA wel van belang dat eventuele extra te genereren middelen uit eigen ondernemersachtige activiteiten, ter besteding bij het WBA blijven.

De gevolgen van dit beleidsplan voor enkele kerntaken van het WBA worden op hoofdlijnen beschreven in deel 2 van dit beleidsplan: de uitwerking. De concretisering in feitelijke projecten en activiteiten vindt plaats in jaarplannen.

Inleiding

Dit beleidsplan gaat over een bestemming en de reis er naartoe. De bestemming is waar het WBA wil staan in 2022. De reis bestaat uit voornemens en plannen die moeten leiden tot die bestemming. Deze zijn in onderstaand eerste deel op hoofdlijnen uitgeschreven en worden verduidelijkt in het tweede deel in een globaal uitvoeringsplan. De uitwerking vindt plaats in jaarplannen en op individueel niveau met medewerkers in planningsgesprekken. Die medewerkers vormen de belangrijkste succesfactor, m.a.w. met name zij zijn doorslaggevend in het bereiken van de bestemming. Natuurlijk zijn er nog tal van andere factoren die daarop van invloed zijn. Voor zover het WBA die kan beïnvloeden, zal dat niet worden nagelaten, maar er zijn vanzelfsprekend ook factoren die lastig of helemaal niet beïnvloedbaar zijn. Ook dit bepaalt de slaagkans van dit beleidsplan. Maar onverlet deze beperking is dit naar onze mening een realistisch plan, wat zal bijdragen aan de verbetering van het kwaliteitsniveau van het functioneren van het WBA in relatie met en tot zijn omgeving. Die omgeving was belangrijk, is belangrijk en zal de komende jaren nog veel belangrijker gaan worden. Dit beleidsplan beschrijft een WBA dat actief en interactief betrokken is bij zijn omgeving.

Kaders

Bij de voorbereiding op de totstandkoming van het WBA is een Bedrijfsplan opgesteld, dat diende om de doelstellingen, de organisatie en de benodigde middelen te structureren. Dit plan vormt, samen met de Gemeenschappelijke Regeling nog steeds de basis voor het functioneren van het WBA. In beide documenten wordt al kort en op hoofdlijnen ingegaan op de doelen en taken van het WBA. Het onderstaande Beleidsplan 2018-2022 brengt hier verdieping in aan en schetst een perspectief voor een periode van vier jaar, waarin het WBA zich kan ontwikkelen tot de toonaangevende archiefinstelling die bij de vorming ervan werd beoogd. In dit beleidsplan worden dus vooral de inhoudelijke vooruitzichten uiteengezet. In financiële zin constateren we dat bij de oprichting in 2016 een solide basis is neergezet, die het mogelijk maakt om met dezelfde middelen (indexmatige verhogingen inbegrepen) de doelstellingen van dit beleidsplan te realiseren. Om die reden is in het beleidsplan geen expliciete financiële paragraaf opgenomen. Maar we zullen er rekening mee moeten houden dat het WBA onderdeel is en blijft van een steeds veranderende omgeving, waardoor (nog) niet te voorziene ontwikkelingen alsnog tot extra investeringen kunnen leiden.

De periodisering van dit beleidsplan loopt parallel aan de onlangs gestarte nieuwe raadsperiode. Deze koppeling is expliciet als eis opgenomen in spelregel zes van de Nota Verbonden Partijen. Vanzelfsprekend conformeert het WBA zich volledig aan die spelregel. We kijken echter op één onderdeel bewust ervan af: het WBA heeft in 2016 met de aangesloten gemeenten de afspraak gemaakt om niet bij de start van de nieuwe raadsperiode, maar begin 2020 een uitgebreide evaluatie te laten uitvoeren. Daarin komen aspecten als organisatiestructuur, kostenverdeling en bestuurlijke inrichting aan de orde. Deze evaluatie vervult alleen al vanwege het tijdstip (midden in de periode 2018-2022) een spilfunctie en kan van invloed zijn op dit beleidsplan. Mede vanwege deze geplande evaluatie, worden in dit beleidsplan geen ingrijpende voorstellen gedaan op het gebied van organisatie en middelen.

Missie, Visie en Doelstellingen¹

Deze zijn in het Bedrijfsplan 2015 vastgesteld en zijn ook anno 2018 en verder tot 2022 nog van kracht. Op deze plaats willen we daar wel wat aan toevoegen. Het WBA merkt dat de focus die er is op de ontwikkeling van het e-depot, het beeld kan oproepen dat we de komende jaren een exclusief digitaal georiënteerde archieforganisatie zullen zijn. Natuurlijk bewegen wij mee met de digitale informatiemaatschappij, maar een exclusieve focus op digitaal doet onrecht aan het minstens even belangrijke beheer van onze papieren archieven. Daarom, aanvullend op wat er in het Bedrijfsplan 2015 bij Visie is geformuleerd, past een toevoeging die in cursief is weergegeven.

Missie

Het WBA is een deskundige partner voor overheden bij het borgen van de duurzame toegankelijkheid en betrouwbaarheid voor hun archieven en fungeert als hét informatiecentrum voor de geschiedenis van West-Brabant.

Visie

De West-Brabantse overheden digitaliseren in een rap tempo. Het WBA zal aan deze ontwikkeling actief deelnemen. Zo bieden we als adviseur en partner ondersteuning om digitale informatie onder te brengen in een e-depot: een digitaal archief, dat zo is opgezet dat de betrouwbaarheid en toegankelijkheid van de daarin opgeslagen informatie gegarandeerd is voor nu en later. Daarnaast spelen we een belangrijke rol in de ontwikkeling van standaarden en voorschriften voor informatiebeheer en –management in de regio. Die standaarden en voorschriften vormen de basis voor het e-depot.

Wij constateren dat het gezond houden van het overheidsgeheugen in de digitale informatiesamenleving grote inspanningen en investeringen vergt. In samenwerking met de West-Brabantse overheden zal het verwerven van nieuwe kennis, vaardigheden en competenties binnen onze organisatie de komende jaren centraal staan. Deze hebben betrekking op (digitale) archivistische expertise.

Onder invloed van de digitalisering van overheid en maatschappij verandert de positie van archiefinstellingen. Dit heeft gevolgen voor onze dienstverlening, die zich vooral zal ontwikkelen naar een digitale vorm. Daarbij maken we gebruik van open toegang en open data. Het WBA vervult in de ontwikkeling van een open overheid een spilfunctie als beheerder van de archiefinformatie van het heden, het verleden en de toekomst.

“De geschiedenis van West-Brabant ligt tot op vrijwel de dag van vandaag geheel vast in papieren archieven. Het WBA bewaart deze, maakt ze toegankelijk en stelt ze beschikbaar aan belangstellenden. Een groot deel van de meest geraadpleegde archieven hebben we reeds gedigitaliseerd om reden van betere conservering en toegankelijkheid. De komende jaren gaan we daarmee verder en groeit het bestand aan digitale kopieën. Daarnaast gaan we geleidelijk aan ook digitale originelen opnemen in ons e-depot. Maar onverlet die digitale oriëntatie, blijft het beheer van onze nog steeds overwegend analoge collecties een belangrijke (wettelijke) basistaak van het WBA.”

¹ Zie Bedrijfsplan West-Brabants Archief pag. 6

Strategische doelstellingen

1. Het WBA ontwikkelt samen met en ten behoeve van de aangesloten overheden een gedragen visie op, en bijbehorende instrumenten voor de duurzame toegankelijkheid en betrouwbaarheid van archieven.
2. Het WBA voert een advies- en toezichtprogramma uit dat voorziet in de ondersteuningsbehoefte van de aangesloten overheden.
3. Het WBA werkt aan optimale digitale toegankelijkheid van zijn archieven en collecties.
4. Het WBA ontwikkelt en levert producten en diensten die voldoen aan de kwaliteitseisen van overheden en aansluiten bij de behoeften van diezelfde overheden, burgers en erfgoedinstellingen.

Deel 1 Beleid op hoofdlijnen

Waar willen we staan in 2022? Wat hebben we dan bereikt?

In 2022 is het WBA hét historisch informatiecentrum voor de regio West-Brabant. Het WBA is gekend en erkend in die status, zowel bij externe (burgers, instellingen en bedrijven) als bij interne (gemeenten en verbonden partijen) betrokkenen. Goede en gerichte PR heeft daartoe bijgedragen.

Het WBA kent zijn lokale en regionale omgeving en heeft een hecht netwerk opgebouwd, wat bijdraagt aan een permanent proces van verbetering van producten en diensten. Er zijn goede contacten gelegd en er is regelmatig overleg. Dit vindt op verschillende niveaus, afhankelijk van het onderwerp, plaats.

Gebruikers weten het WBA te vinden, zowel via o.a. de website, Facebook en via chat, als fysiek in de studiezaal. Maar de verschuiving van fysiek naar digitaal is verder gegaan. Zodat het antwoord op het merendeel van de vragen van gebruikers door henzelf op de website kan worden gevonden. Het WBA heeft daarvoor de website doorontwikkeld en de gebruikersvriendelijkheid verbeterd. Zoveel mogelijk toegangen zijn online geplaatst. Niettemin blijven er archieven waarvan vooralsnog geen toegang beschikbaar is. Het WBA maakt daarin dus keuzes die gekoppeld zijn aan o.a. de raadpleegfrequentie, de vraag naar en de omvang van de archiefbestanden. Dit neemt niet weg dat archieven ontsloten moeten worden. Bijvoorbeeld als gevolg van een nieuwe behoefte zoals een lokaal, regionaal of landelijk thema waarvoor aandacht wordt gevraagd. Het WBA zal in zulke gevallen aan individuen of groepen de mogelijkheid geven om zelf een toegang op het gewenste bestand te vervaardigen. De rol van het WBA is dan die van instructeur en adviseur.

Een groot deel van de informatierijke bronnen wordt in 2022 digitaal aangeboden. Voorheen bepaalde het WBA zelf welke bronnen informatierijk waren. Maar vanuit het idee van vraaggericht werken hebben voortaan ook externen invloed op de keuze ervan. Dat kan op allerlei manieren zoals passend bij een thema (zoals hiervoor ook bedoeld bij de archieftoegangen) Daarnaast kunnen gebruikersprofielen helpen bij het maken van keuzes voor nader ontsluiten van geselecteerde bronnen en de wijze van aanbieden ervan.

De digitale bronnen zijn gekoppeld aan de toegangen en aan de deelbeschrijvingen daarin. Nadere toegangen zijn verder gesynchroniseerd en zo veel als mogelijk direct gekoppeld aan de digitale documenten. De meest geraadpleegde bron, de bouwvergunningen, is voor alle bij het WBA aangesloten gemeenten via de Bouw Dossier Applicatie digitaal en online bereikbaar, zowel voor interne (gemeenten) als externe klanten. Hiervoor zijn wél medewerking en investeringen van onze gemeenten nodig.

De dienstverlening door het WBA verandert als gevolg van de hiervoor geschetste ontwikkelingen. We streven naar gerichte en kwalitatief hoogstaande dienstverlening. Hoe we die organiseren hangt vooral af van de wijze waarop we op de vraag van onze klanten in kunnen spelen. Maar de dienstverlening zal beter moeten worden afgestemd op specifieke onderzoeksvragen of klanten(groepen). Zo'n meer klantgerichte dienstverlening kan ook bestaan uit het op maat aanbieden van gedigitaliseerde bronnen, betaald door de gebruiker. Feitelijk is er dan sprake van scanning op verzoek, voorafgegaan door interactieve communicatie tussen WBA en gebruiker.

En hoewel het accent overduidelijk verschuift van fysiek naar digitaal, blijft de dienstverlening in de studiezaal van groot belang. Er zal wel steeds meer sprake zijn van bezoek op afspraak, waarbij de mogelijkheid tot raadpleging buiten kantooruren serieus zal worden overwogen.

Het WBA dient te voldoen aan wet- en regelgeving over o.a. openbaarheid en privacy. De Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) behoeft beleidsmatig aandacht. Dit kan leiden tot investeringen, niet alleen in kennis maar ook in formatie. Aan gemeenten en overheids-contractpartners levert het WBA de diensten en producten waar zij om vragen. Dit geldt voor vragen passend binnen de afspraken in de gemeenschappelijke regeling (GR) en de daarbij horende wet- en regelgeving. Dan gaat het om het uitoefenen van het archieftoezicht, het adviseren over vraagstukken rond het informatiebeheer en het beoordelen van selectielijsten. Maar het gaat ook over de rol van het WBA als partner bij nieuwe wetgeving (voorbeeld: de nieuwe Omgevingswet), gewijzigde en nieuwe overheidstaken of bij bijzondere ontwikkelingen in een gemeente. In het Bedrijfsplan uit 2015 is in de Missie en Visie al geanticipeerd op deze veranderende rol van het WBA in relatie tot zijn overheidsarchiefvormers. Het WBA heeft zich in 2022 ontwikkeld tot de deskundige partner die hen ondersteunt bij het borgen van de duurzame toegankelijkheid en betrouwbaarheid van hun informatie.

Met de genoemde duurzame betrouwbaarheid en toegankelijkheid garandeert het WBA in 2022 een gecertificeerd en optimaal functionerend e-depot. Overbrenging en mogelijk ook uitplaatsing zijn in goede harmonie met gemeenten en andere overheidspartners geregeld. Er is een regelmatige toestroom van informatie naar het e-depot. Dit proces verloopt, voor zover mogelijk en verantwoord, in 2022 volledig digitaal en geautomatiseerd.

Hoe hebben we dat gedaan m.a.w. welke middelen hebben we daarvoor ingezet? En hoe ziet onze organisatie er dan (idealiter) uit?

Het personeelsbestand is sterk vergrijsd en inhoudelijk overwegend gericht op uitvoering van de klassieke archieftaken. Dit behoeft een kanteling in de richting van verjonging en kwalitatieve versterking van de eigentijdse en toekomstige digitaal gerichte archieftaken. Het WBA heeft behoefte aan specifieke juridische kennis op het gebied van informatievoorziening. Dit ontbreekt nu in de WBA formatie maar is nodig in onze informatiemaatschappij, die bovendien ook juridificeert en waar dus juridische kwesties aan de orde van de dag zijn en zullen toenemen. Naast de implementatie van de AVG valt te denken aan openbaarheid in relatie tot vervroegde overbrenging, de invoering van de Omgevingswet, enz.

De benodigde personele capaciteit voor het e-depot is momenteel deels ingehuurd. De ontwikkeling van het e-depot van het WBA gaat razendsnel en het is daarom noodzakelijk dat de inhuurvariant wordt ingeruild voor het structureel versterken van de personele kant van het e-depot. Deze mutaties leiden niet tot uitzetting van de begroting en kunnen kostenneutraal worden gerealiseerd. Het WBA verwacht dat het door de deelnemers beschikbaar gestelde budget voor het e-depot toereikend zal zijn in de (nabije) toekomst. De financiële paragraaf van het e-depot zal in de loop van de jaren steeds concreter en realistischer kunnen worden ingevuld.

Het WBA profileert zich als deskundige, niet alleen op het gebied van het e-depot, maar op meerdere terreinen. Dit biedt mogelijkheden om ook buiten het WBA actief te zijn en de kwaliteiten als het ware te vermarkten. In 2017 en 2018 is hiermee al ervaring opgedaan. Het WBA gaat ondernemersachtige activiteiten niet uit de weg, maar voert hierin geen actief beleid. Maar in geval er vanuit het netwerk archief-specifieke vragen of wensen komen, kan de gevraagde actie worden verleend tegen een daarvoor af te spreken vergoeding, mits de werkzaamheden inpasbaar zijn in het jaarplan. Deze extra verkregen

middelen worden niet per definitie teruggestort aan de deelnemers, maar op advies van de directeur en na akkoord van het DB, benut voor nog nader te bepalen extra diensten en producten, gerelateerd aan het WBA, ten behoeve van **alle** deelnemende gemeenten.

Qua huisvesting en inrichting zijn we goed gesetteld. In het eerste jaar zijn vrijwel alle noodzakelijke investeringen gedaan om de drie in gebruik zijnde panden functioneel te kunnen gebruiken. Het pand in Oudenbosch (voormalig RAWB gebouw), eigendom van het WBA, staat grotendeels leeg en dient verhuurd of verkocht te worden. Echter onder voorwaarde dat het ondergrondse depot in gebruik moet blijven voor het WBA.

Risicoparagraaf

In dit beleidsplan is getracht om een doorkijk te bieden naar hetgeen voor het WBA en zijn omgeving belangrijk is op weg naar het ijkpunt 2022. Die weg is, zo mag duidelijk zijn, niet overal en altijd even goed geplaveid en niet vrij van tegenliggers, obstakels en omleidingen. Kortom: de weg is risicovol. De beste kans om ondanks die risico's het beoogde doel te bereiken, is om ze in beeld te brengen, in te schatten, het effect af te wegen (analyseren) en maatregelen te bedenken voor als ze zich toch voor gaan doen. De risico's en mogelijke gevolgen zijn van toepassing op het WBA, niet op de gemeentelijke deelnemers. We onderscheiden twee categorieën van risico's: die betrekking hebben op het beleid op hoofdlijnen en welke betrekking hebben op de uitvoering van dat beleid. Die laatste categorie komt terug in deel 2: Uitwerking van beleid.

Voor wat betreft het beleid op hoofdlijnen zijn er twee mogelijke risicofactoren:

1. De beoogde verjonging en aanpassing van het personeelsbestand kan vertraging ondervinden, onder meer doordat het generatiepact niet wordt verlengd en/of medewerkers tot aan de (opklimmende) pensioenleeftijd werkzaam blijven. Daarnaast is er, helaas, een sterke terugloop in het aanbod van pas afgestudeerde informatieprofessionals (de opvolgers van de traditionele archivaris) en zal het dientengevolge lastiger dan voorheen worden om geschikte nieuwe medewerkers te vinden. De kans op dit risico klasseren we als middelhoog. Het effect is dat een bijstelling van het beleidsplan noodzakelijk zal zijn.
2. De tussentijdse evaluatie van begin 2020 leidt tot een herstructurering van de organisatie en wellicht de financiering van het WBA. De kans op dit risico klasseren we als laag. Het effect is dat een ingrijpende bijstelling van het beleidsplan noodzakelijk zal zijn.

Deel 2 Uitwerking van beleid

Inleiding

Het beleidsplan 2018-2022 van het WBA bestaat uit twee bij elkaar horende componenten. Het eerste deel ging over het beleid op hoofdlijnen, gericht op het einddoel voor de beleidsperiode: Waar willen we staan in 2022? Die hoofdlijnen worden globaal verder uitgewerkt en verduidelijkt in het tweede deel, de uitwerking, die hierna volgt.

In de periode juli 2016 tot juni 2018, de eerste twee jaar van het WBA, is het in 2015 vastgestelde Bedrijfsplan de leidraad geweest. In die periode was het WBA als nieuwe organisatie, gebaat bij een evenwichtige op- en uitbouw van zijn organisatie en de uit te voeren werkzaamheden. Die tijd van gewenning is grotendeels achter de rug en het WBA is eraan toe om het vizier op de toekomst te richten en met ambitie te werken aan het uitvoeren van activiteiten en het leveren van diensten en producten die aansluiten op de verwachtingen en vragen vanuit zijn omgeving. Hoe we dat op hoofdlijnen willen gaan doen, wordt in dit uitvoeringsplan beschreven. Maar nog steeds op hoofdlijnen; de feitelijke planning vindt plaats in jaarplannen.

Producten en diensten Archiefbeheer

a. E-depot

Missie, visie en doelstellingen getuigen alle drie van het belang van de ontwikkeling van het e-depot. Zowel in het bedrijfsplan als in de kaderbrieven begroting 2018 en 2019, zijn door het WBA plannen opgevoerd, die moeten leiden tot de realisatie van een volwaardig e-depot met aansluiting van al onze negen gemeenten. In beide plannen is 2020 als een realistisch eindjaar genoemd. Dit blijft zo, het WBA zit op koers want onze allerlaatste, meer definitieve planning, wijkt niet af: in 2017 is een e-depot voor het WBA ingericht, in 2018 gaan we een aansluitproces ontwikkelen en in 2019 en 2020 worden alle gemeenten successievelijk aangesloten. In het ontwikkelproces werken we samen met andere partijen i.c. onze e-depot leverancier (waarmee het WBA een innovatiepartnerschap heeft afgesloten), leveranciers van gemeentelijke applicatiesoftware, met andere archiefdiensten (m.n. het Regionaal Archief Tilburg) en vanzelfsprekend onze negen gemeenten en verbonden partijen.

Van groot belang in de ontwikkeling van het e-depot is de beantwoording van de vraag wanneer gemeentelijke digitale archieven naar het e-depot moeten worden overgebracht. Daarvoor zijn meerdere scenario's denkbaar, maar cruciaal hierbij is de verkorting van de wettelijke overbrengingstermijn. Deze staat in nauwe relatie met de Wet Open Overheid, die reeds door de Tweede Kamer is aangenomen ten tijde van het schrijven van dit beleidsplan. Maar het zal een groot verschil maken of we straks te maken krijgen met een overbrengingstermijn van 10 of met één van 3 jaar. In het eerste geval zullen we waarschijnlijk zogenoemde uitplaatsing moeten gaan faciliteren; in het tweede geval hoeft dit niet persé. Het WBA volgt vanzelfsprekend de ontwikkelingen rond dit onderwerp met grote belangstelling.

Aan het begin van het e-depot traject zijn afspraken over rollen en verantwoordelijkheden gemaakt. Deze komen er in hoofdlijn op neer dat het WBA de e-depotvoorziening regelt en dat de gemeenten hun eigen informatie op orde maken ter voorbereiding van overdracht naar het e-depot. Bij die gemeentelijke

opdracht zal het WBA als deskundig partner behulpzaam zijn en een adviesrol vervullen. Het moet wel helder zijn voor alle betrokkenen dat het e-depot genormeerde voorwaarden stelt aan de aanlevering van digitaal archief door gemeenten. Deze voorwaarden hebben betrekking op metadata, op bestandsformaten en op de technische wijze van overdracht. Die voorwaarden liggen vast in een overdrachtsprotocol, waarin tevens de rechten en plichten van archiefvormer (gemeente) en archiefbeheerder (WBA) zijn opgenomen.

Concrete activiteiten en werkzaamheden voor de komende vier jaar zullen zijn:

- In samenwerking met bovengenoemde partijen optimaliseren van de gewenste functionaliteiten van het e-depot.
- Realiseren van een geautomatiseerd proces van overdracht van digitale archieven van gemeenten naar het e-depot.
- Ontwikkelen van een bruikbare zoekmethodiek die aansluit op de behoefte en vraagstelling van verschillende doelgroepen.

b. Toezicht en advisering

Het WBA verzorgt op verzoek van zijn gemeenten de rapportage van de Kritische Prestatie Indicatoren (KPI) van het gemeentelijk informatiebeheer. Zo'n rapport stelt het WBA, in samenwerking met de betreffende gemeente, elke twee jaar op. Om het jaar wordt dan, wederom in samenwerking, een tussenrapportage gemaakt, die zich richt op de voortgang van de actiepunten uit het KPI verslag. Beide documenten, dus zowel het KPI verslag als tussentijdse rapportage behoeven de formele goedkeuring van de gemeentearchivaris. Deze werkwijze heeft de instemming van de provinciale toezichthouder. Gemeenten kunnen slechts van deze werkwijze afwijken door dit expliciet in de eigen archiefregelgeving op te nemen.

In het bijzonder verricht het WBA inspectietaken voor de in het werkgebied gevestigde verbonden partijen. Met hen zijn overeenkomsten afgesloten en de feitelijke werkzaamheden worden verricht door een ingehuurd archiefinspecteur. De kosten voor inhuur worden gedekt uit de inkomsten uit die contracten.

Doel van toezicht en advisering is het leveren van een bijdrage aan het op orde brengen en houden van de gemeentelijke informatiehuishouding, dus om te voldoen aan de verplichtingen van de Archiefwet. Voortkomend uit die Archiefwet zijn tal van wetten, regelingen, voorschriften, normen en afspraken ontstaan, waar zowel gemeenten (de archiefvormer) als het WBA mee te maken hebben of krijgen. Op dit terrein moet het in de missie genoemde partnerschap gestalte krijgen. Dan gaat het meer om de adviesfunctie van het WBA. Dit gaan we formaliseren in het instellen van een Strategisch Informatie Overleg (SIO) per gemeente. In dit SIO krijgt ook de hotspotmonitor (zie hierna onder e.) een plaats.

c. Toegankelijk maken en digitalisering

Het WBA is samengesteld uit drie voormalige archiefinstellingen, die het archiefbeheer op onderdelen verschillend hadden ingericht. Nu de drie collecties zijn samengevoegd tot één, merken we dat er verschillen zijn die tot onduidelijkheid leiden, zowel voor het materiële beheer als de toegankelijkheid. De basis is nog niet voor alle bestanden op orde. Deze verschillen gaan we aanpakken en de basis gaan we op orde brengen voor zover dat nog niet is gebeurd. Daarbij willen we ervoor waken om dat wat in het verleden goed is gedaan, opnieuw te doen.

Doel hiervan is het komen tot uniformiteit en eenzelfde kwaliteitsniveau. Resultaat is een verbeterd aanbod van toegankelijke en dus bruikbare archieven voor onze klanten, d.i. overheid, burgers en bedrijven.

Doorlopende werkzaamheden:

- Alle overheidsarchieven op archiefniveau op een uniforme manier (her)benoemen en verwerken in het archiefbeheersysteem Memorix Archieven . Vervolgens aanbieden ter raadpleging op de website van het WBA.
- Op het niveau van archiefbeschrijvingen worden de bestaande inventarissen ingevoerd in Memorix Archieven en ter raadpleging aangeboden op de website van het WBA
- Op het niveau van nadere toegangen worden de meest geraadpleegde indexen geüniformeerd en op eenzelfde kwaliteitsniveau gebracht
- De digitalisering en publicatie van reeds eerder geselecteerde informatierijke archiefbronnen gaan we op eenzelfde niveau brengen, voor zover het achterstanden in bestaande digitalisering betreft, bijv. ontbrekende jaren. Hetzelfde geldt voor de ontsluiting ervan.
- Het WBA blijft zich inspannen om grootschalige digitalisering bij enkele gemeenten uit te laten voeren, dat nodig is om alle informatierijke archiefbronnen op eenzelfde niveau te brengen. De kosten van deze digitaliseringsprojecten zijn voor de individuele gemeenten. Prioriteit hebben de series Bouwvergunningen vanaf 1904 tot 2010.

Nieuw / verandering

Tot op heden heeft het WBA voornamelijk de eigen collecties als uitgangspunt genomen bij het toegankelijk maken en digitaliseren. We hebben aanbodgericht gewerkt. Dat aanbod gaan we, lees hierboven, afronden. Maar we gaan het ook over een andere boeg gooien en willen de vraag mede bepalend laten zijn voor onze activiteiten op genoemd vlak. Die vraag komt tot ons vanuit verschillende kanten, zoals:

- Gericht klanten- en /of gebruikersonderzoek
- Bijzondere onderzoeksthema's die in de belangstelling staan
- Lokale/regionale/landelijke thematiek waar we op aan kunnen sluiten
- Bijzondere evenementen, gebeurtenissen, zoals bedoeld in de hotspotmonitor

De vraagstelling levert thema's op die we vertalen naar de collecties die we beheren. Over het hoe we dan gaan ontsluiten, de diepgang ervan, wat we dan gaan digitaliseren en hoe we de resultaten gaan publiceren, delen en promoten, daarvoor hebben we onze omgeving nodig. Die omgeving is zowel intern als extern d.w.z. dat we de beheerswerkzaamheden gaan afstemmen met dienstverlening en dat we keuzes maken in samenspraak met personen en instellingen van buiten het WBA die betrokken zijn en/of betrokkenheid tonen. Die externe contacten kunnen we dan ook benutten bij de uitvoering van de feitelijke werkzaamheden. Het WBA gaat dus meer thematisch werken en binnen zo'n thema interdisciplinair.

Een eerste voorbeeld van zo'n thema aanpak is de herdenking van 75 jaar bevrijding(van Noord-Brabant) in 2019 waarbij externe partners als heemkundekringen, provincie en het Nationale Netwerk Oorlogsbronnen betrokken zullen zijn.

We combineren het thema ook met behoudswerkzaamheden en, zoals gezegd, met publicatie en promotie. Bij een thema als bijv. armenzorg zullen we de conservering van de kwetsbare 19^e en begin 20^e eeuwse armenrekeningen realiseren door deze te ontzuren en daarna te digitaliseren. Op de website worden de resultaten (scans, toegangen en context) zichtbaar gepubliceerd en voor gebruik ter beschikking gesteld. Daaraan kunnen we promotieactiviteiten koppelen zoals een digitale expositie, een workshop of een lezing. Ook kunnen we interne of externe collecties hieraan koppelen. Thema's worden zoveel mogelijk regionaal uitgevoerd, d.w.z. dat ze een product opleveren voor alle aangesloten WBA gemeenten. Een thema dat exclusief op één gemeente betrekking heeft kan als plustaak worden uitgevoerd en dient dus afzonderlijk door die betreffende gemeente te worden gefinancierd.

Door deze thema-gerichte aanpak zal het WBA een sterkere binding krijgen met zijn omgeving en in het bijzonder met de eigen regio. Daardoor kunnen we invulling geven aan het zijn van hét informatiecentrum voor de geschiedenis van West-Brabant, zoals genoemd in onze visie.

d. Conservering en behoud

De voorlopers van het WBA hebben de afgelopen decennia samen met hun gemeenten stevig geïnvesteerd in de verbetering van de materiële toestand van de archieven. Met gemeentelijke middelen zijn grootschalige restauratieprojecten uitgevoerd, waardoor de archieven tot aan de negentiende eeuw in goede staat verkeren. Anders is het gesteld met de 19^e en begin 20^e eeuwse archiefstukken (hiervoor al gememoreerd). Deze behoeven (hernieuwde) conserveringsaandacht. Het WBA onderzoekt mogelijkheden voor conservering en zal tegelijkertijd gerichte digitalisering uitvoeren om tenminste de inhoud van de meest informatierijke archiefstukken uit die periode te borgen.

e. Verwerving en collectievorming

Dit zijn geen primaire (wettelijke) taken van het WBA, maar maken wel van oudsher deel uit van onze reguliere werkzaamheden. De verwerving van overheidsarchieven is in de Archiefwet geregeld met een verplichte overbrenging na 20 jaar. In de GR van het WBA is opgenomen dat maatschappelijk belangrijke niet-overheidsarchieven opgenomen kunnen worden ter documentatie van de geschiedenis van West-Brabant. Verwerving van deze archieven was niet voor niets één van de vijf programmadoelen van het project Archief 2020 van OC en W, IPO, VNG en UvW. En recent is bij het vaststellen van de nieuwe selectielijst gemeenten de hotspotmonitor als verplicht element geïntroduceerd. Een hotspot is een opvallende of intensieve gebeurtenis of een kwestie waardoor 'interactie' ontstaat: tussen overheden, tussen overheid en samenleving of tussen burgers, bedrijven en instellingen onderling. Op basis van een hotspotmonitor kan informatie (o.a. in de vorm van het archief van een instelling, foto- en filmmateriaal) worden aangewezen die naast het overheidsarchief voor verwerving en bewaring in aanmerking komt. De legitimatie hiervan hebben gemeenten vastgelegd in art. 4 van hun lokale Archiefverordening! Het WBA gaat actief participeren in de lokale hotspot overleggen. Bij het verwerven van niet-overheidsarchieven blijft overigens gelden dat werkzaamheden voor behoud en toegankelijkheid door de aanbieder zelf moeten worden uitgevoerd en dat dit niet mag leiden tot kostenverhoging voor de deelnemers van het WBA.

Naast archieven beheert het WBA ook tal van collecties, deels (bijv. de collectie kaarten- en tekeningen) afkomstig uit die archieven. Die collecties zijn qua informatiewaarde aanvullend aan de archieven. Bovendien kunnen zij nuttig zijn voor het kennen van achtergrond en context van (de inhoud van) de

archieven, zoals de bibliotheekcollectie. Er zijn collecties welke we af gaan stoten, zoals bidprentjes, krantenknipsels en documentaire collecties die elders vollediger worden beheerd. Maar aan de andere kant hebben we collecties die wel degelijk een hoge informatiewaarde hebben, maar die we niet onderhouden. Een goed voorbeeld vormen onze rijke fotocollecties, die voor veel gemeenten maar tot ca. het jaar 2000 lopen en na die tijd niet meer zijn aangevuld. Het WBA wil onderzoeken of er mogelijkheden zijn om die collecties aan te vullen en bij te houden. Dit hoeft niet persé in eigen beheer, maar kan ook door of in samenwerking met een andere externe partij. Technisch zijn er meer dan voldoende mogelijkheden om te linken en te delen. Maar we herhalen dat als het WBA werkelijk hét informatiecentrum voor de geschiedenis van West-Brabant wil zijn, dan kunnen wij niet volstaan met het beheren en aanbieden van alleen archieven.

f. Dienstverlening

Beheer staat ten dienste van het aanbieden van de archiefinformatie aan de klant. Die klant kan iedereen zijn, bij het WBA is dat veelal de overheid (de eigen negen gemeenten, maar ook andere overheden), de recht- en bewijszoekende burger en instellingen zoals bedrijven en heemkundekringen. We hebben hiervoor al gesteld dat we onze archieven uniform en kwalitatief gelijkwaardig willen aanbieden. Ook gaan we thema-informatie aanbieden. En we gaan relevante historische informatie (o.a. collecties) aanbieden door te linken naar derde partijen. Maar we gaan nog meer doen:

- We gaan de zoekmogelijkheden op onze website vergroten en verbeteren. Daarvoor benutten we, net als bij het archiefbeheer, nadrukkelijk onze omgeving. Bijvoorbeeld door deel te nemen aan de tweejaarlijkse Kwaliteitsmonitor. Én uiteraard de eigentijdse technische mogelijkheden te benutten. Van aanbod- naar vraaggericht is ook hier het credo.
- Thema's, onderwerpen en bestandssoorten worden met een daartoe best passende toegang en op de best zichtbare manier op de website aangeboden. Zo gaan we de series bouwvergunningen ontsluiten en beschikbaar stellen voor ambtenaren en burgers.
- Het WBA zal zich inspannen om de toegang op de historische kadastrale informatie via Kadaster-online aan onze klanten aan te bieden.
- Ontwikkelingen op het gebied van wetgeving rond openbaarheid (de Wet Open Overheid), privacy (de Algemene Verordening Gegevensbescherming) en gebruik (de Wet) volgen we en passen deze toe.
- We continueren de fysieke dienstverlening in de studiezaal, maar zullen deze heroverwegen zodra de grote series bouwvergunningen digitaal beschikbaar komen. Het gebruik ervan is intensief en de beschikbaarstelling in de studiezaal erg arbeidsintensief. De werkdruk hierdoor is bij de studiezaalmedewerkers erg hoog. Bij reeds digitaal beschikbare bouwvergunningen is het gebruik nog steeds intensief, maar kost de beschikbaarstelling aanmerkelijk minder arbeid. Om deze redenen heeft digitalisering van de nog in analoge vorm beheerde bouwdoSSIERS hoge prioriteit voor het WBA.

Een bijzonder element van dienstverlening is de informatieverstrekking door het WBA aan de deelnemende gemeenten. Op verzoek worden nu nog doSSIERS uitgeleend en verzorgt het WBA het transport ervan. We gaan eind 2018 evalueren hoe dit functioneert en gaan desgewenst een andere werkwijze toepassen.

Het WBA participeert in projecten die de dienstverlening ten goede komen in brede zin en blijft dit doen. Voorbeeld hiervan is de gezamenlijke chatfunctie met het Regionaal Archief Tilburg en het Brabants Historisch Informatie Centrum. Er zijn verschillende landelijke en provinciale overleggen op het gebied van (digitale) dienstverlening waar medewerkers van het WBA in participeren. Een ander voorbeeld is het mede verzorgen van de Henri Mastboom lezingencyclus.

Archieven zijn er om gebruikt te worden, om te worden gekend en geraadpleegd. Opslag en beheer zijn geen doelen op zich, dat is hiervoor al gesteld. Het WBA zal zichtbaar moeten zijn, meer dan nu het geval is. We profileren ons niet voor niets als hét historisch informatiecentrum van West-Brabant. De rijkdom van het archief moeten we tonen en promoten. Dit gaan we meer doen dan voorheen en met gebruikmaking van eigentijdse middelen, media en technieken.

g. Plustaken

In aanloop naar de vorming van het WBA zijn afspraken gemaakt rond de zogenoemde plustaken. Dit zijn aanvullende diensten die het WBA aan specifieke gemeenten levert welke buiten het reguliere (archieff-wettelijke) takenpakket vallen. Aan de gemeente Roosendaal levert het WBA personeel voor de bemensing van het lokale Historisch Informatie Punt (HIP). Het gaat dan om 1,04 FTE. De invulling van de taken van die medewerkers wordt geregeld door het cultuurcluster Roosendaal. Met de gemeente Bergen op Zoom zijn eveneens afspraken gemaakt over de wijze waarop een overeengekomen jaarlijkse budget voor de plustaak wordt aangewend. Elk jaar wordt in goed overleg een (educatief) project gekozen en worden er kosten aan toebedeeld.

In de periode 2018-2022 worden de plustaken, zoals voorheen, uitgevoerd in overleg met de afnemende gemeenten.

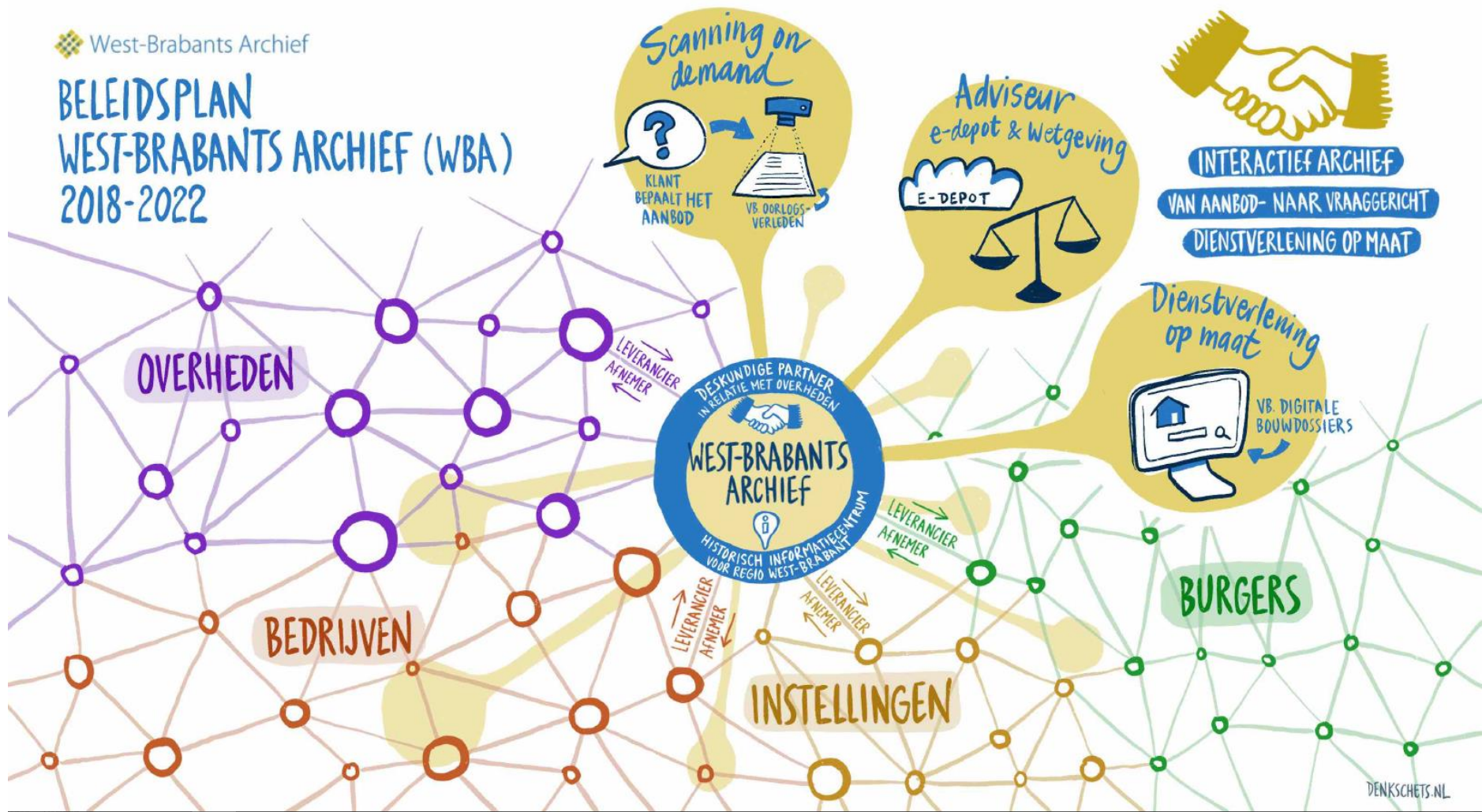
Buiten deze twee overeenkomsten voor plustaken, kan het WBA op verzoek ook diensten aan andere partijen verlenen. Het WBA heeft daartoe in 2018 een stelsel van algemene voorwaarden 'Dienstverlening aan derden' vastgesteld.

Risicoparagraaf

Bij de uitwerking zoals hiervoor globaal omschreven, kunnen zaken fout gaan. Als niet alles loopt zoals het zou moeten, dan ontstaan risico's die obstakel kunnen zijn voor de uitwerking van beleid. De onderstaande tabel gaat in op de risicobeheersing van het WBA.

	Risico omschrijving	Risicoinschatting Hoog/Middel/Laag	Gevolg (en)	Te nemen maatregelen	Financiële consequentie	Verantwoordelijke
1	Individuele gemeenten stellen geen of onvoldoende budget voor digitalisering seriebestanden, met name bouwvergunningen, beschikbaar	Hoog	Nieuwe opzet dienstverlening vertraagt	Extra bestuurlijke aandacht voor afspraken met individuele gemeenten	ja	Dagelijks Bestuur
2	De omgeving reageert niet afdoende; onvoldoende vraag	Middel	Nog steeds aanbodgericht werken WBA	Actief bevorderen van vraag	nee	Directeur
3	Proces e-depot stagneert op gemeenteniveau	Middel	Duurzame bewaring en toegankelijkheid komt in gedrang	Interventie vanuit provincie, Extra inzet vanuit WBA	nee ja	Directeur
4	Kosten e-depot blijken hoger	Middel	Continuïteit e-depot proces in gevaar	Extra investeren	ja	Algemeen Bestuur
5	Pand Oudenbosch niet verhuurd/verkocht	Hoog	Kosten blijven in zijn geheel op begroting drukken	Actief makelaar inschakelen	ja	Algemeen Bestuur
6	Claims/boetes vanwege overtreding auteurswet en/of AVG	Laag	Extra kosten en imagoschade	Boete voldoen en afdoende maatregelen nemen ter voorkoming herhaling	ja	Dagelijks Bestuur

BELEIDSPLAN WEST-BRABANTS ARCHIEF (WBA) 2018-2022

NAWOORD

Het WBA wil midden in de samenleving staan en de interactiviteit met de omgeving (overheden, burgers, instellingen) vergroten. Daarnaast wil het WBA voorop lopen waar het gaat om duurzame toegankelijkheid en opslag van digitaal gevormde informatiebestanden. Deze ambities sluiten naadloos aan bij de overwegingen die medio 2016 hebben geleid tot de oprichting van het WBA. Kortom: het beleidsplan 2018-2022 laat zien dat het WBA klaar is voor de toekomst.